

A jelen dokumentum a Magyar Helsinki Bizottsághoz, a TASZ-hoz és az Ügyvédekkel a Demokratikus Jogállamért Egyesülethez (ÜDE) érkezett gyakori kérdések alapján készült összeállítás, amelynek célja, hogy a 2022. december 6. napján irányadó hatályos magyar szabályozási környezet alapján általános információkat nyújtson a pedagógusok számára a sztrájk és a polgári engedetlenség lehetséges jogkövetkezményeivel kapcsolatban. A dokumentum nem teljes körűen fedi le a kérdéssel kapcsolatos lehetséges jogkövetkezményeket, nem minősül az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. évi törvény (Üttv.) 41. §-a szerinti véleménynek és nem tekinthető egyedi ügyben nyújtott jogi tanácsadásnak. A jelen dokumentumban foglalt általános tájékoztató jellegű információk csak iránymutatásként szolgálnak, de nem alkalmasak arra, hogy konkrét egyedi ügyben helyettesítsék egy az ügygel megbízott ügyvéd közreműködését.

Per, illetve bármilyen egyéb eljárás megindítására – ahogy azt megelőző engedetlenségre sem – ösztönzünk senkit, arról mindenkinek magának kell döntenie a saját szakmai, erkölcsi és pénzügyi szempontjai figyelembevételével.

Kérdés esetén írjon a tasz@tasz.hu email címre, a TASZ, az ÜDE és a Magyar Helsinki Bizottság jogásza, ügyvédei, illetve a velük együttműködő szakemberek válaszolnak a megkeresésekre. Amennyiben valaki figyelmeztetést kap, felmentik, a határidők miatt érdemes minél előbb felvennie a kapcsolatot jogászokkal.

Tartalom

1. Jogellenesség	2
2. Polgári engedetlenség	2
3. Felmondás letétbe helyezése jogilag értelmezhető-e?	2
4. Figyelmeztetés	2
5. Lemondás (felmondás), felmentés (kirúgás)	2
6. Felmentés módja	3
7. Per	5
8. Végkielégítés	6
9. Visszafoglalkoztatás	7
10. Közalkalmazotti szabályzat	7
11. TB-vel kapcsolatos kérdések	7

1. Jogellenesség

Jogellenes-e, ha nem tartom meg az óráimat?

- A munka felvételének megtagadása a munkáltató utasítása ellenére kötelezettségszegésnek minősül, tehát jogsértő a magatartás, azonban annak az arányosságát (ti. hogy a legsúlyosabb intézkedést kellett-e alkalmazni) vizsgálni kell. Sokéves, akár több évtizedes életpályát kell összevetni pár elmaradt órával. A részletes érvelés megismeréséhez mindenkinek javasolt elolvasni a kölcsöns tanárok ügyében a Magyar Helsinki Bizottság által nyilvánosságra hozott keresetet, ami elérhető a következő linken: <https://helsinki.hu/elerheto-a-kirugott-kolcseys-tanarok-birosagi-keresete/>
- A munkamegtagadása miatt a felmentés oka valós, de nem feltétlenül okszerű és nem feltétlenül arányos.

2. Polgári engedetlenség

Jogszerű a polgári engedetlenség?

- A polgári engedetlenséget a jog nem ismeri, azonban az lefordítható a jog nyelvére. A polgári engedetlenség nem egy öncélú jogsértés, nem a munkavégzés megkerülése, hanem egy tiltakozási forma.

Bejelentsem-e, hogy polgári engedetlenséggel tiltakozom?

- A polgári engedetlenséget érdemes bejelenteni az intézményvezetőnek, hogy az ne érje készületlenül az iskolát. A bejelentést emailben is meg lehet tenni. A bejelentést érdemes megőrizni.
- Arról is érdemes az intézményvezetőt tájékoztatni, ha a korábbi bejelentés ellenére lesz olyan óra, amit a tanár megtart.
- A polgári engedetlenséggel érintett napokra rendkívüli szünet nem rendelhető el. Az ilyen igazgatói intézkedés jogellenes. Rendkívüli szünetet az igazgató csak akkor rendelhet el, ha rendkívüli időjárás, járvány, természeti csapás vagy más elháríthatatlan ok (vagyis vis major) miatt a nevelési-oktatási intézmény működtetése nem lehetséges. A polgári engedetlenség nem tartozik az elháríthatatlan okok körébe. Emellett a pótnap elrendelésének további feltétele, hogy a rendkívüli tanítási szünet miatt az előírt követelmények átadását, elsajátítását nem lehet megoldani. Amennyiben ez nem igazolt, úgy a pótnap elrendelése is jogellenes.

Gond-e, ha valaki nem volt felírva a helyettesítő táblára?

- Ha valaki bejelentette a polgári engedetlenséget és átállította a krétában is, akkor az nem lesz vitás kérdés a perben.

3. Felmondás letétbe helyezése jogilag értelmezhető-e?

- Nem. Jogilag nem működik, de politikai/erkölcsi nyomásgyakorlásra alkalmas lehet.

4. Figyelmeztetés

Lehet-e szóban figyelmeztetni?

- Nem. Minden nyilatkozat a munkáltatótól csak írásban érvényes.

Minden esetben meg kell előznie figyelmeztetésnek a felmentést?

- Nem. Nem biztos, hogy érkezik írásbeli figyelmeztetés a rendkívüli felmentés előtt, anélkül is megszűnhet a munkaviszony. A perben mindazonáltal érdemes erre hivatkozni.

5. Lemondás (felmondás), felmentés (kirúgás)

A közalkalmazottak lemondani tudnak, az egyházi és magánintézményben munkaviszony keretében foglalkoztatottak felmondani.

A munkáltató ragaszkodhat a munkavállaló általi felmondáskor a felmondási idő, ill. a lemondási idő ledolgozásához. Lemondás (felmondás) esetén igaz-e, hogy ha valaki azelőtt elviszi a lemondását (felmondását), mielőtt ő átvénné az azonnali hatályú felmentést (kirúgást), akkor a lemondás (felmondás) lesz érvényes?

- Általános lemondás és felmentés esetén az lesz érvényes, amelyiket előbb átveszik. Az Ön lemondása és a tankerületi felmentés közül tehát az lesz a hatályos, amelyiket korábban veszi át a másik fél. Ha munkavállaló általi lemondásra kerülne a sor a tankerület általi felmentés kivédése érdekében, dokumentálni kell az időrendet. Legyen tanú, készüljön felvétel, lehet hívni ügyvédet is.
- Ha a tankerület azonnali hatályú felmentéssel él, és ezt már átadta, akkor lemondani már nem lehet.
- Ha Ön lemondott, de a tankerület az engedetlenség miatt – az engedetlenségtől számított – 15 napon belül közli az azonnali hatályú felmondást, akkor az a már közölt lemondás ellenére is érvényes lesz. Ennek oka, hogy „sima” lemondás esetén a jogviszony csak két hónappal később szűnik meg, ezalatt azonnali hatályú munkáltatói felmentés közölhető.
- Az igazgatói irodába behívatott tanár nem köteles azonnal odamenni (ha tudja vagy sejti, hogy most adnák át a felmentést). Ezzel némileg ki lehet tolni a felmentés átvételének időpontját. A leginkább célszerű, ha a tanár postai úton kéri.

Visszavonható a lemondás?

- Nem. (Minden egyoldalú jognyilatkozat csak a címzett hozzájárulásával vonható vissza, ehhez nem valószínű, hogy a munkáltató hozzájárul).
- *Hogyan közöljem a lemondást?*
- A lemondást érdemes személyesen átadni a tankerület képviselőjének vagy az intézményvezetőnek, de a saját másolati példányon célszerű az átvételt igazoltatni (átvevő aláírása, dátum). Az átadás igazolhatósága érdekében az is célszerű lehet, hogy postán tértivevényes ajánlott levélben küldje el a pedagógus a lemondását.

Lehet-e lemondást (felmondást) telefonon, szóban közölni?

- Nem.

Mennyi a felmondási idő?

- Határozatlan idejű közalkalmazotti jogviszonyról való lemondás esetén a lemondási idő két hónap.
- A jogviszonyt (akár munkaviszony, akár közalkalmazotti jogviszony) közös megegyezéssel is meg lehet szüntetni. Ebben az esetben a munkaviszony megszűnéséig a felmondási idő tartamát és utolsó napját szabadon állapítják meg a felek.

6. Felmentés módja

felmenthetnek-e úgy, hogy csak telefonon hívnak fel?

- Nem. Telefonon felmenteni nem lehet. A telefonban közölt felmentés nem érvényes, csak az igazolhatóan közölt és átvett felmentés (ez történhet papíralapú levélben, illetve szóban, ha erről jegyzőkönyv készül).

Lehet-e nekem is tanúm?

- Ha a tankerület képviselője személyesen jelen van, minden bizonnyal jegyzőkönyveztetni a történéseket, lesznek tanúként magukkal hozott emberek. Ön is vihet tanút, akinek az adatai kerüljenek bele a jegyzőkönyvbe.

Érdemes lemondanom (felmondanom), és megelőzni a felmentést (kirúgást)? Vissza lehet vonni a lemondást (felmondást)?

- Ez mindenkinek egyéni döntése, de a lemondással elveszíti a jogát és lehetőségét arra, hogy kérje a jogellenesség megállapítását, illetve az ezért járó anyagi és erkölcsi kompenzációt, kártérítést. Aki lemond, az elveszíti azon járandóságait is, amelyek járnának egy jogszerű munkáltatói felmentés esetén.
- Lemondás esetén a tankerület érvelhet később úgy, hogy Ön tudomásul vette az Ön ellen felhozott kifogásokat. Nem kizárt, de nem valószínű, hogy a hatvannapos felmentési idő alatt megengedjék, hogy bejárhasson az iskolába, kicsi az esélye annak, hogy pl. a félévet le lehessen zárni, el lehessen búcsúzni a gyerekektől.
- A tankerületnek nem áll érdekében, hogy a felmentéssel megelőzze azt, aki maga akar felmondani.

Gyermekek tanuláshoz való jogával kapcsolatos tankerületi álláspont helyes-e a fenyegető levelekben/felmentésekben?

- A fenyegető levelekben, illetve a rendkívüli felmondásról szóló határozatokban indoklásként a gyerekek tanuláshoz való jogának sérülése szerepel. Ez az érv azonban alappal vitatható, mert a tanuláshoz való jog érvényesülése nem a (valamelyik konkrét) tanár személyéhez kötött, hanem ahhoz, hogy az iskola pedagógiai programja teljesül-e. Ha a polgári engedetlenkedő kollégákat az iskola helyettesíti, akár úgy, hogy jelen lévő tanár nélkül a diákcsoport „önállóan dolgozik”, az (megfelelően, elfogadhatóan) biztosítja, hogy az iskola pedagógiai programja teljesüljön. Ezért lehet lényeges egy perben is az, ha az engedetlenkedő tanár helyett mások megtartják az órát vagy azt esetleg utólag pótolják. Ez önmagában semmiképpen nem perdöntő, csak egy szempont a sok közül.

Hogy és mikor vegyem át a felmondásomat?

- Ha személyesen kell átvenni a felmondást, érdemes azonnal;
- ha postán küldik, akkor viszont az utolsó napon érdemes elmenni érte a postára, amikor még átvehető.
- Az átvétel megtagadása esetén a felmondás annak ellenére kézbesítettnek minősül, hogy ezt az érintett nem vette át. Ez azért fontos, mert az átvétel megtagadása esetén is elindul a 30 napos bírósági keresetindítási határidő.
- Ha postán küldik, akkor azért érdemes az utolsó napon elmenni érte a postára, mert ezzel időt lehet nyerni, kitolható a keresetindítási határidő, hiszen ez csak akkor indul el, amikor az érintett átvette a felmondást vagy az kézbesítettnek minősült.
- Ha az igazgatón keresztül küldik ki a felmondólevelet, ő postára adhatja tértivevényes küldeményként. (Az intézményvezetőn nem kérhető számon, hogy találkozzon a kollégáival személyesen vagy, hogy postásként funkcionáljon igazgató léte, postai úton is eleget tehet a továbbítási kötelezettségének.)
- Ha lehetséges, a levél átvételét érdemes 2023-ra kitolni. A határidő megnyújtása mellett az is emellett szól, hogy a Munka Törvénykönyve változik 2023-január 1-jétől, más, kedvezőbb szabályai lesznek a joggal való visszaélés bizonyításának.

Ha felmentenek, bemehetek az iskolába?

- Ez elsősorban attól függ, hogy a felmentésben a munkavégzés alóli mentesítés hogy szól. Az ott meghatározott időtartamban mehet be, csak a munkakörátadás és végelszámolás napján.
- A felmentett tanárt úgy kell tekinteni, mint a „külsős” látogatókat. A látogatókra vonatkozó szabályok lesznek rá is irányadók. Általában a házirend vagy iskolai szabályzat rendezi, hogy nem iskolai polgárok hogyan léphetnek be, illetve lehetnek jelen az iskola épületében. A felmentett tanár esetében is ezt kell figyelembe venni. Ez akkor is igaz, ha a felmentésben semmi nem szerepel a kérdésről.
- A felmentett tanárt, ugyanúgy, ahogy egy látogatót, felszólíthatják, hogy hagyja el az épületet. Ez a felszólítás jogszerű lesz.
- Felmentés esetén az iskola kijelöl valakit, akinek át kell adni a tanítással kapcsolatos minden iratot. Ennek eleget kell tenni, akkor is, ha a kijelölt személy nem szaktanár.

Milyen speciális szabályok vonatkoznak a nyugdíj előtt állókra, kisbabát várókra?

- Azonnali hatályú felmentés esetén semmilyen védeltséget nem élveznek. (A nyugdíj előtt állók esetleges végkielégítése magasabb, illetve a TB jogviszonnal kapcsolatban vannak kedvező rendelkezések).

Azonnali hatályú felmentés esetén kizárólag akkor jár végkielégítés, ha az azonnali hatályú felmentés jogellenes, és a bíróság ennek következményeként ítéli meg. Bírósági eljárás nélkül automatikusan nem jár.

•

Mit tehet az igazgató (intézményvezető)?

- Az intézményvezetőnek a rendkívüli felmentések ügyében még javaslattételi joga sincsen (pl. hogy kit küldjenek el, kit ne).

7. Per

Mit kérhetek a perben?

- A felmentés jogellenességét lehet/kell állítani, továbbá azt, hogy a tankerületnek kell viselnie a jogellenes felmentés minden következményét.
- Egyes esetekben lehet kérni a bírói úton való visszahelyezést a korábbi állásba. Ez azonban nem automatikus, a feltételek fennállását érdemes jogásszal egyeztetni. A jogi szempontokon kívül mindenki egyedi értékelésén múlik, hogy szerinte érdemes-e kérni a visszahelyezést. Érdemes megfontolni, hogy mire visszahelyeznék a per végén, ki tudja, milyen állapotok lesznek az iskolában; kérdés, hogy akarna-e a tanár abban az iskolában dolgozni, amivé addigra a mostani munkahelye válik. Anyagi szempontból fontos, hogy akinek visszahelyezést ítél a bíróság, az nem kap más anyagi jóvátételt (végkielégítést és a felmentési időre járó bért), csak a visszahelyezésig elmaradt illetményét, mert a visszahelyezés esetén folyamatos a jogviszonya. A kockázat ott van, hogy ha visszahelyeznek valakit, de olyan helyzetet teremtenek, hogy végül inkább lemond, akkor elveszti azt, ami akkor járna, ha a bíróság kimondja, hogy a munkáltató jogellenesen mentette fel.
- Visszahelyezés kérése helyett megfontolandó később pályázni a volt intézménybe egy tanári állásra (ha pernyertesség esetén ott szeretne dolgozni, de a perben nem kért visszahelyezést), amennyiben még olyan a helyzet, hogy szeretne ott tanítani).

Meddig kell megindítanom a pert?

- A felmentés közlésétől 30 (naptári) napja van a munkavállalónak, hogy keresetet indítson. Ebbe a karácsonyi időszak is beleszámít!
- Rendkívüli felmentési jog gyakorlása és a felmentés közlése csak az adott polgári engedetlenségről történt munkáltatói (tankerületi) tudomásszerzéstől számított 15 napon belül lehetséges. Ha a tudomásszerzés és a felmentés kelte között 15 napnál több telik el, a munkáltató elkésetten gyakorolta a rendkívüli felmentést. Az elkésettségre a munkaügyi perben hivatkozni kell, mivel az elkésettség ténye a felmentés érdemi vizsgálatától függetlenül teszi azt jogellenessé.

Lehet-e csoportosan perelni?

- A kölcséys tanárok közös keresetét befogadták. Azonos intézményből, nagyjából azonos időben és azonos indoklással elbocsátottak esetében valószínűleg igen, de ezt esetről esetre kell vizsgálni.

Lehet-e egyénileg pert indítani?

- Igen, lehet. Ha valaki egyedül perel, elképzelhető, hogy pénzügyileg nehezebb helyzetbe kerül, az esetleges perköltséget egyedül kell majd megfizetnie, míg csoportos perlés esetén az megoszlik.
- A bíró egyesítheti az ügyeket, de dönthet akár úgy is, hogy külön tárgyalja azokat.

Milyen igényeket érvényesíthetek a perben?

- Ha a munkáltató által közölt felmentésről a bíróság kimondja, hogy jogellenes, a következő igények érvényesíthetők.

- Ha valaki időközben elhelyezkedett, akkor kérheti a felmentési időre járó illetményt (emellett egy ún. kompenzációs kárátalány is kérhető) és a végkielégítés összegét. A felmentési időre járó illetmény igényléséhez nem kell bizonyítani a jövedelemkiesést.
- Ha valaki nem helyezkedik el, akkor az előzőek helyett tizenkét havi illetmény erejéig érvényesítheti az elmaradt jövedelmet, beleértve a cafeteriát is, továbbá a végkielégítés összegét. Itt van kárenyhítési kötelezettség, tehát legalább a foglalkoztatási hivatalba be kell jelentkezni. A foglalkoztatási hivatalhoz történt álláskeresési regisztráció már a kárenyhítési kötelezettség teljesítésének minősül a jelenlegi bírói gyakorlat szerint.
- Ha valaki öt évvel a nyugdíjkorhatár előtt van, akkor négyhavi távolléti díjjal emelkedik a végkielégítés összege.
- A fentiek mellett kérhető jubileumi jutalom is, ha valakit a jutalom esedékességének évében mentettek fel.
- Összegezve, ha valaki a felmentést követően elhelyezkedik, akkor a felmentési időre járó bérre és a végkielégítésre jogosult, ha pedig nem helyezkedik el, akkor legfeljebb a 12 havi elmaradt munkabérre és a végkielégítésre. Ha pedig visszahelyezést kér, akkor az elmaradt munkabért kaphatja meg.

Mennyi időt vesz igénybe a per?

- Akár másfél-három év is lehet. Egy munkaügyi per menete nagyjából a következőképpen néz ki:
  - perfelvétel (a kereset bírósági befogadása),
  - a keresetet megküldik a tankerületnek (az alperesnek), nekik 45 napjuk van a reagálásra; kérhetnek további 30 nap hosszabbítást is rá,
  - az első tárgyaláson a bíró összegzi az ügyet, kötelezően megkísérli egyezség létrehozását és meghallgathatja a felperest,
  - ezt követően, valószínűleg egy éven belül megszülethet az elsőfokú ítélet.
  - Ha az ítélet a tanároknak kedvező, a tankerület szinte biztosan fellebbez, sőt minden fokozatot kihasznál. Ez azt jelenti, hogy jó eséllyel lesz „harmadfokú”, ún. felülvizsgálati tárgyalás is, amelyet a Kúria folytat le.

Mennyi esély van arra, hogy magyar bíróságon sikerül érvényesíteni a jogellenességet?

- A tapasztalatok szerint a munkaügyi bíróságok szakmai alapon döntenek. A kölcséys tanárok képviselőjét ellátó ügyvédek praxisában az elmúlt években legalább fél tucat olyan állami szervvel, szereplővel szemben indított per említendő, amely politikailag is érzékeny volt, és amelyekben a bíróságok a munkavállalónak adtak igazat jogerősen. Ez a független igazságszolgáltatás egyértelmű bizonyítéka akkor is, ha a bíróságok függetlensége elleni támadás kétségtelenül folyamatos.

Milyen költségeim lehetnek, ha perek?

- Akinek pro bono ügyvédi segítsége van, annak a saját ügyvédje számára saját pénzből fizetnie nyilvánvalóan nem kell. Ha valakinek nincs ilyen ügyvédi segítsége, akkor a saját ügyvédjének munkadíja szabad megállapodás tárgya.
- Pervesztesség esetén az általános szabályok szerint a perköltség két fő részből áll: eljárási illeték és az ellenérdekű fél ügyvédi munkadíja. A munkaügyi perek speciális szabályai és az alacsony pedagógusfizetések miatt a felpereseknek illetéket nem kell fizetniük. Így pervesztesség esetén az egyetlen pénzügyi kockázat a tankerület ügyvédjének munkadíja. Ezt nagyon nehéz megbecsülni, de ha sokan közösen perelnek – így járnak el a kölcséys tanárok, a közös keresetüket a bíróság befogadta –, akkor a perköltség köztük megoszlik.

Meg kell-e jelennem a tárgyaláson, ha perek?

- Per esetén egyszer biztosan meg kell jelenni a tárgyaláson, amikor a bíró minden felperest külön-külön meghallgat. Ezt követően tárgyalásokra járni nem szükséges (de lehet). Amennyiben a bíró későbbi tárgyalásokon is igényli a fél személyes jelenlétét, akkor azt az első tárgyaláson jelezni fogja.

- Közönségként is jelen lehet lenni a tárgyalóteremben. A pert az ügyvédek viszik, minél magasabb fokon zajlik, annál inkább egyedül. A tárgyalásra az ügyvédek felkészítik azt, aki ezt szeretné.

8. Végkielégítés

Mit vegyek figyelembe a végkielégítésre jogosító idő számításakor?

- Ha valakinek határozott idejű volt a jogviszonya, két egymást követő közalkalmazotti jogviszony között nem telt el hat hónap, és a munkáltató ugyanaz maradt (a munkavégzési hely változhatott), akkor folyamatosnak számít a jogviszony, és így számolandó a végkielégítés. (Ez a lényege általánosságban, de van pár többletfeltétel, elég bonyolult, esetről esetre kell meghatározni.) Határozatlan idejű közalkalmazotti jogviszony esetén csak az adott közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időt lehet figyelembe venni, a korábbi nem. (Ez is csak lényegében van így, van pár bonyolult többletfeltétel, tehát például határozatlan idejű esetén is jár, ha teljes vagy részleges jogutódlás volt, vagy áthelyezés. A részletszabályokól felkészült jogászt érdemes megkérdezni.)
- A GYED/GYES ideje a közalkalmazotti jogviszony folyamatosságát nem szakítja meg, a végkielégítés számításában viszont tényező: lényegében nem számít bele a közalkalmazottként töltött évek számába.

9. Visszafoglalkoztatás

Visszamehetek dolgozni állami iskolába, ha most felmentenek?

- A jogszabályok szerint igen. Nem igaz, hogy a rendkívüli felmentéssel elküldött tanárok a továbbiakban (akárhány évre) el lennének tiltva az állami közoktatásban való elhelyezkedéstől. Akár ugyanabban az intézményben is foglalkoztathatók egy nappal a felmentésüket követően, még ilyen szélsőséges esetet sem tilt a jog. Nem létezik ilyen tilalom, ha valaki erre hivatkozik, az fenyegetés, nyomásgyakorlás és joggal való visszaélés.

10. Közalkalmazotti szabályzat

Van jelentősége, hogy az iskolámnak van-e közalkalmazotti szabályzata?

- Fontos kérdés, hogy van-e az iskolának közalkalmazotti szabályzata. Ez egy olyan dokumentum, legyen a címe bármi is, amiben részletesen szabályozva vannak azok a kérdések a közalkalmazott jogaival és kötelességeivel kapcsolatban, amelyeket a közalkalmazotti törvény csak keretszerűen szabályoz. Erre lehet hivatkozni a tankerülettel való jogi eljárás során: pl. szerepelhet benne, hogy a felmentett tanárnak kötelező felajánlani más munkakört az iskolában. Ha még nincs ilyen, most is érdemes lehet készíteni (de a tantestületnek formálisan el kell fogadnia, a minisztériumnak jóvá kell hagynia, úgyhogy beletelik egy időbe, mire a rendelkezései a bekövetkező történésekre alkalmazhatók lesznek).

11. TB-vel kapcsolatos kérdések

Jár-e nekem ingyenes egészségügyi ellátás? Van-e TB folytonosság? Ez mit jelent?

- A biztosítás (néhány törvényben meghatározott kivételtől eltekintve) az ennek alapját képező jogviszony kezdetétől annak megszűnéséig áll fenn. A jogviszony megszűnését követően azonban meghatározott ideig igénybe lehet venni az egészségügyi szolgáltatást (orvosi ellátást). Ez az időtartam alkalmas lehet a biztosítás, illetve egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság rendezésére, például új biztosítási jogviszony létesítésére vagy egészségügyi szolgáltatás érdekében megállapodás kötésére.
- Ha a biztosítás a megszűnését megelőzően megszakítás nélkül legalább 45 napig fennállt, akkor az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság további 45 napig marad fenn.
- Ha a biztosítás 45 napnál rövidebb volt a megszűnését megelőzően, akkor az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultsága annyi nappal hosszabbodik meg, amennyi ideig a biztosítási jogviszonya fennállt.
- Ha az utolsóként megszünt biztosítás nem állt fenn 45 napig, de előtte volt 45 napnál hosszabb ideig fennálló biztosítási jogviszony, és a két jogviszony között legfeljebb 30 nap telt el, akkor az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság az utolsó biztosítás megszűnését követően még 45 napig marad fenn.

Szünetelhet a TB jogviszony?

- Igen, a biztosítás egyebek mellett a következő okok miatt szünetelhet:

- a fizetés nélküli szabadság ideje alatt, kivéve, ha azt gyermekneveléshez kapcsolódó ellátások folyósítása alatt, vagy tizenkét évesnél fiatalabb beteg gyermek ápolása címén veszik igénybe, illetve önkéntes tartalékos katonai szolgálat teljesítése céljából veszik ki,
- az igazolatlan távollét időtartama alatt,
- olyan esetben, amikor külön jogszabály, vagy egyéb, a jogviszonyra vonatkozó szabályozás szerint a biztosítás alapjául szolgáló jogviszony szünetel.

Mit jelent az, hogy a TB jogviszony szünetel?

- A szünetelés nem jelenti a biztosítási jogviszony megszűnését, de a szünetelés időtartama alatt nem minősül biztosítottnak az érintett személy. Ebben az esetben nem érvényesül az ún. passzív jogon igénybe vehető ingyenes orvosi ellátás, ekkor a biztosítás szünetelésének első napjától fennáll az egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettség.

Ér-e hátrány akkor, ha a biztosítás megszűnésének évében egy nap kimaradt a biztosításból?

- A biztosítási időből kimaradó egy-egy nap tb szempontból nem feltétlenül jelent hátrányt. A biztosítás hosszának a tb keretében nyújtott pénzbeli ellátásokra való jogosultság megállapításánál van jelentősége. A biztosítás szünetelése azt jelenti, hogy azok a napok, amikor kijelentettek valakit, nem számítanak biztosításban töltött időszaknak, azaz az egészségbiztosítási ellátások (például megváltozott munkaképességűek ellátása, gyed) során biztosítási időként, és a nyugellátások megállapításakor szolgálati időként nem lehet figyelembe venni.

Mi a helyzet a nyugdíjasokkal, babát várókkal a TB szempontjából?

- Nyugdíjban részesülő tanárok a biztosítási jogviszony megszűnése esetén a nyugellátásuk alapján vehetik igénybe térítésmentesen az orvosi ellátást. Nem elegendő a nyugellátás megállapítása, hanem annak a jogosult részére történő folyósítása is szükséges az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság fennállásához, vagyis ténylegesen meg is kell kapni a nyugdíjat ahhoz, hogy járjon az ingyenes orvosi ellátás. (2022. szeptember 1-től 2023. augusztus 31-ig tartó átmeneti időszakban a tanárok nyugellátásuk folyósítása mellett taníthatnak a nyugdíj szüneteltetési szabályok felfüggesztése miatt.)

Ki veheti igénybe az ingyenes orvosi ellátást?

- Ha a biztosítási jogviszony megszűnik, a következő ellátások folyósítása esetén szintén térítés nélkül lehet igénybe venni az orvosi ellátást:
  - csecsemőgondozási díj (CSED), örökbefogadói díj, gyermekgondozási díj (GYED),
  - gyermekgondozást segítő ellátás (GYES),
  - hozzátartozói nyugdíj: özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj,
  - megváltozott munkaképességű személyek ellátásai: rokkantsági vagy rehabilitációs ellátás,
  - fogyatékosági támogatás, rokkantsági járadék.
- A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény hatálya alá tartozó felsőoktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében tanuló nagykorú magyar állampolgár szintén térítés nélkül veheti igénybe az orvosi ellátást.
- Egészségügyi szolgáltatásra jogosult az a megváltozott munkaképességű személy is, aki részére ellátást ugyan nem folyósítanak, de van hatósági igazolása arról, hogy munkaképesség-csökkenésének mértéke eléri az 50%-ot, vagy az egészségkárosodása eléri a 40%-ot.

Mi a helyzet, ha álláskereső támogatásban részesülök?

- Az álláskereső támogatásban – álláskereső járadékban, nyugdíj előtti álláskereső segélyben – részesülők biztosítottnak minősülnek, azaz térítésmentesen vehetik igénybe az orvosi ellátást. Továbbá a támogatás folyósításának időszaka biztosítási időnek számít a megváltozott munkaképességű személyek ellátására való jogosultság szempontjából, és szolgálati időt jelent a nyugdíjhoz.

- Az álláskeresési támogatás megállapításához szükséges jövedelemigazoló lapot a foglalkoztató soron kívül köteles kiállítani. Tévedés, hogy valamennyi „kilépő papírt” egyszerre kell átadni a jogviszony megszűnésekor.